והוא נברא על פלטר סמיך, מאי הוי עלה אמר רב יוסף רבי יהודה מורייננא דבי נשיאה הוה ואורי ליה כשמעתיה דתנן רבי יהודה אומר ששה דברים מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל, דם נבילות בית שמאי מטהרין ובית הלל מטמאין אמר רבי יוסי בר' יהודה אף כשטמאו בית הלל לא טמאו אלא ברביעית הואיל ויכול לקרוש ולעמוד על כזית:

מתני' אין מתנדבין לוג, שנים, וחמשה, אבל מתנדבין שלשה, וארבעה, וששה, ומששה ולמעלה:

גמ' איבעיא להו יש קבע לנסכים או אין קבע לנסכים היכי דמי כגון דאייתי חמשה אי אמרת אין קבע לנסכים משיך ומקריב ארבעה מינייהו דחזי לאיל ואידך הוי נדבה ואי אמרת יש קבע לנסכים עד דממלי להו לא קרבי, מאי אמר אביי תא שמע ששה לנדבה ואמרינן כנגד מי כנגד מותר חטאת ומותר אשמות ומותר אשם נזיר ומותר אשם מצורע ומותר קנין ומותר מנחת חוטא ואם איתא ליתקן שפר אחרינא כנגד מותר נסכים, הנך לנדבת צבור אולי הני שכיחי אפשר דמצטרפי דמר ודמר בהדי הדדי וקרבי, אמר רבא תא שמע אזרח מלמד שמתנדבין נסכים, וכמה שלשת לוגין, ומנין שאם רצה להוסיף יוסיף תלמוד לומר יהיה יכול יפחות ת"ל ככה מאי יוסיף אילימא ארבעה וששה מאי שנא שלשה דחזו לכבש ארבעה וששה נמי חזו לאיל ופר אלא לאו חמשה ושמע מינה אין קבע לנסכים שמע מינה, אמר רב אשי והא אנן לא תנן הכי אין מתנדבין לוג שנים וחמשה קתני חמשה דומיא דשנים מה שנים דלא חזו כלל אף חמשה נמי דלא חזו כלל מידי איריא הא כדאיתא והא כדאיתא; אמר אביי אם תמצא לומר אין קבע לנסכים הא אין קבע לנסכים אם תמצא לומר יש קבע לנסכים עד עשרה פשיטא לי, אחד עשר מיבעיא

רש"י

והוא (א) גברא · אדידיה קאמר דהא אפלטר סמיכנא ולאו דעתי מיושב להשיב לו: מאי הוי עלה · דהאי שיעורא: רבי יהודה בר אילעאי מוריינא דבי נשיאה הוה · כן והיה להם לבית רבי מורה הוראות ועל פיו היו עושין כל דבריהם והאי עד להם לשערה: כשמעתיה דידיה · דאמר בית הלל מטמאין בדם נבילות: ששה דברים · במסכת עדיות קא חשיב להו: על כזית · ושיעור טומאת נבילה בכזית:

מתני' אין מתנדבין לוג · יין לנסכו שלא מצינו מנחת נסכים של לוג ולא שנים ולא חמשה אבל מתנדבין שלשה דחזו לכבש וארבעה לאיל דהיא שלישית ההין וששה דחזו לפר ומששה ולמעלה דשבעה חזו ג' מינייהו לכבש וד' לאיל ושמנה חזו לשני אילים תשעה חזו לפר וכבש עשרה חזו לפר ואיל י"א חזו לשני אילים וכבש וכן לעולם:

גמ' יש קבע לנסכים · (ג) אמר הרי עלי כך וכך לוגין (ד) מי הוי קבע דאין יכול להקריבם אלא הכל ביחד דהוו קרבי בקרבן א' או אין קבע ויכול להקריבם [(מה)] דחזו באפיו נפשייהו: היכי דמי · למאי נפקא מינה: ואידך הוי נדבה · נדבת ציבור ימכר ויפלו דמיו לשופרות או יקריב הוא עצמו ויצטרף עם השני לוגין אחרים ויקרב לנסכי תמיד דהוו נמי לציבור: ואי אמרת יש קבע עד דממלא להו · ויביא לוג השני כי היכי דליתחזי לפר לא קרבי דהא אין יכול להקריב (ו) בפני עצמו: ששה לנדבה · גבי י"ג שופרות שהיו במקדש קאי די"ג שופרות הוו בשבעה מהם היו נותנין הכך מעות דמפרש במסכת יומא (דף נה:) ובמסכת שקלים (דף ס:) תקלין חדתין ועתיקין קינין גוזלי עולה עצים ולבונה וזהב לכפורת, וששה מהם היו לנדבה ליתן בהן מעות המותרות מן לנדבת ציבור: ואמרינן · לקמן בפרק בתרא (דף קז:): כנגד מי כנגד מותר חטאת (ט) · כגון שהפריש מעות לחטאת והוזלו הכבשים ונתותרו לו מעות: ואחד למותר אשם · סתם כגון גזלות ומעילות: ואחד למותר אשם נזיר · דלאו מותר לא היה מעורב עם מותר אשם סתם לפי שזה לכפר וזה להתירו ביין: ואחד למותר אשם מצורע · דלא דמי להנך שבא להתירו במחנה ואידך (י) מפרש בפרק בתרא (לקמן קז:) וכל הנך מותרות אזלי לנדבת ציבור כשהמזבח בטל לוקחין באותם מעות עולות, הבשר לשם והעורות לכהנים וזהו מדרשו של יהוידע במסכת שקלים (דף ס:): ואם איתא · דהמביא חמשה לוגין [(א)] קרבי ארבעה מהם ואחד יהא נדבה: ליתקן לו שופר · להפיל בו הדמים: הנך · מותרות לנדבת ציבור אזלי: הנך · נסכים למה להו שופר הואיל ושכיח כל יומא שהרי רוב קרבנות טעונין נסכים: אפשר דמצטרפי דמר ודמר · אם נדר ה' יקריב ד' ויניח לוג הנשאר ויצטרף עם מותר נסכים אחרים עד שיהו ד' או ג': אזרח · גבי נסכים כתיב כל האזרח יעשה ככה את אלה וקרא יתירא הוא דהא לעיל מיניה כתיבי כל דין נסכים מלמד שמתנדבין נסכים בלא קרבן וכמה שלשה לוגין דבציר מהכי לא חזו למידי: יהיה · חצי ההין יהיה לפר משמע יהו *) [ג](דמנחה) דהויא אחריתי לישנא אחרינא בפרשת נסכים כתיב ככה יעשה לשור האחד: ככה · מיעוטא: אילימא ארבעה וששה · דפשיטא לן דחזו לכבש כו': אלא לאו · מידי דלא חזו יב] (ליה) אתי לרבויי ולמשמע דמתנדבין יג] ויקריב ארבעה והחמישי יהא מותר: מה שנים לא חזו כלל · דליכא למימר משיך חדא מינייהו ומקריב לה: הא כדאיתא טו] · שנים אין מתנדבין לגמרי, חמשה לכתחילה הוא דלא, שאין מפרישין תחילה למותרות אבל דיעבד מקריב ארבע, והחמישי יהא מותר לנדבה: אם אין קבע לנסכים · וכמה דבעי משנים ולמעלה מייתי וכי מייתי חמשה מקריב ארבעה מינייהו ואידך מותר טז] וכל מה דבעי מייתי ומאי דחזי מקריב ואידך מותר [נ] לנדבה והכא ליכא למיבעי ולא מידי: עד עשרה פשיטא לי · דלוג ושנים וה' יז] לגמרי [לא קרבי] עד דממלי להו, שלש לכבש וד' לאיל וששה לפר ושבעה לכבש ואיל ח' לשני אילים ט' לפר וכבש י' לפר ואיל: אחד עשר מיבעיא [הש"ק]

*) רק דהמנחה סי"ל כו'

תוספות

מוריינא דבי נשיאה · של בית רבי ואפשר שהיה בימיו דאפי' רבי מאיר נפטר קודם רבי יהודה כדמוכח בפרק שני דקדושין (דף נב:) שהיה קיים עדיין בהלולא דרבי שמעון בר רבי כדמוכח בירושלמי דבילה דעבר קמי פתחא ושמע שהיו מספקין ואמר מחללין את השבת ואף בימי רב היה כדמשמע בפרק קמא דעירובין (דף יג:) דאמר רב האי דמחדדנא מחבראי דחזיתיה לרבי מאיר מאחוריה ויש גורסין שם רבי משום עובדא דירושלמי: **הואיל** ויכול לקרוש ולעמוד על כזית · משמע דדם טמא מחמת דחשיב כבשר ותימה דבמעילה יח] בפרק קדשי מזבח (דף יז) אמר מנין לדם שרצים שהוא טמא שנאמר וזה לכם הטמא תיפוק לי דחשיב כבשר ויש לומר דאיצטריך קרא לרבויי דם נגע דמטמא בכעדשה דס"ד עד שיהא בו כדי שיוכל לקרוש ולעמוד על כעדשה ולהכי תנן דם השרץ ובשרו מצטרפין השיעור שוה אבל דם נבילה ובשרה לא דאין שיעורן שוה וכן מוכח בירושלמי דאמר דם נבילה מטא [ד] והדתנן דם השרץ ובשרו מצטרפין ואין לנו כיוצא בו וא"ת ולמה לי קרא בפרק בהמה המקשה (חולין עב·) לרביעית דם מן המת הרי יכול לקרוש ולעמוד על כזית ויש לומר דשאני מת דהוה ממעיטנן דם משום דגוש מחליף כדדרשינן בריש דם הנדה (נדה נה·) מה עצם שנברא עמו ואין גושו מחליף יצאו שינים שלא נבראו עמו יצאו שער וצפורן שאע"פ שנבראו עמו גושן מחליף ופריך והרי בשר דגושו מחליף וטמא ומשני מקומו נעשה צלקת ועוד קשה בפרק כל שעה (פסחים דף כב·) דלא משני אקושיא דדם כשאסרה נבילה היא וחלבה וגידה ודמה אסורה כדמשני אקושיא דחלב וגיד משמע דלא חשיב כבשר לפיכך צריך לומר היינו טעמא דמרבינן ביה דם נבילות ולבתר דמרבה ביה מסתבר לאוקמי רביעית ברביעית שיכול לקרוש ולעמוד על כזית: **אין** מתנדבין לוג שנים וחמשה · תימה כי הכי דאמרי' (לעיל דף קו·) גבי מנחות דאם אמר הרי עשרון יביא עשרון שלם עשרון ומחצה יביא שנים הכא נמי נימא כי אמר לוג או שנים יביא שלשה שהם נסכי כבש וכי אמר חמשה יביא ששה שהם נסכי פר ושמא הכי נמי היכא דאמר הרי עלי אבל הכא מיירי בנדבה דיש לוג אחד או שנים לפניו ואמר הרי אלו לנסכים ובגמרא גבי יש קבע לנסכים פירש בקונטרס כגון דאמר הרי עלי כך וכך לוגין ˙למדה: **ששה** לנדבה · בפרק בתרא (דף קז:) מייתי לה לקמן ופליגי אמוראי כנגד מי: **אמר** אביי אם תמצא לומר כו' · מספקא ליה לאביי משום קושיא דרב אשי: **עד** עשרה פשיטא לי אחד עשר מיבעיא לי · ואם תאמר שבעה נמי תיבעי או לשני *) כלים איכון עד דממלא להו לא קרבי או לאיל וכבש איכון וי"ל דלא מיבעיא ליה אלא בתרי מחד מינא וחד מחד מינא או אמר או לא אבל פשיטא דחד מחד מינא וחד מחד מינא אמרינן:

מה

*) נ"ל לחדש **) נ"ל אלים

עין משפט נר מצוה

לא א מיי' פ"ג מהלכות מעשה"ק הלכה יג:

לב ב מיי' שם הלכה יד:

לג ג מיי' פ"ב מהלכות שקלים הלכה ג:

לד ד מיי' פ"ג מהל' מעשה"ק הלכה ה:

לה ה מיי' פ"ג מהל' מעשה"ק הלכה יג:

מסורת הש"ס

[illegible]

לקמן קז· [ושי"נ]

לעיל קו·

רבינו גרשום

[והוא נברא כו'] כלומר לא ידע להורות [illegible]

שיטה מקובצת

א] והוא נברא [illegible]

[illegible]

(עכ"ל התנא"ה):

ב] וזהו מורה להם:

ג] לנסכים או אמר:

ד] לנין לנסכים:

ה] להקריבם מאי: ו] בפני נפשיה: ז] להקריב הארבעה בפני עצמו: ח] התולכות לצורך נדבת: ט] [illegible] י] הוינן שנים: יא] [illegible] יב] [illegible] יג] [illegible] יד] [illegible] טו] כדאיתא והא כדאיתא: טז] [illegible] יז] [illegible] יח] [illegible]

[illegible]

הגהות צ"ק [illegible]

הגהות הב"ח (א) רש"י ד"ה והוא גברא לאו מדידיה:

גליון הש"ס רש"י ד"ה [illegible] לקמן דף קח ע"א:

נושא

שאלה: האם יש או אין קבע לנסכים

יש קבע = אין להקריב אלא בבת אחת

אין קבע = [illegible]

מסקנא

אין קבע לנסכים

תשו' יש קבע

הוכחה שאין קבע

הוכחה שאין קבע